

Function of the Speech acts in an allegory from Mathnavi-e Ma'navi

Hamid Kamali Moqadam¹, Jalil Moshayedi², Hasan Haidary³

Received: 2024/02/29

Accepted: 2024/04/23

1. Introduction

A speech act is basically an action that is realized through uttering a statement. According to speech act theory, the unit of linguistic communication is not the pronunciation of words and sentences; rather, such pronunciation is only part of communication, which is fully realized in the "Utterance". An utterance can range in length from a single word to an entire book, because in any case, it has one of the purposes of persuasion, news, announcement, etc., and encompasses three simultaneous acts performed by the speaker: the utterance act, the propositional act, and the illocutionary act.

For example, when we say, "Close the window," first we have a sentence that includes several meaningful words. Secondly, by pronouncing this sentence, we have raised a case about the window, and thirdly, we have performed an action that is not obvious in the pronunciation and case of the said sentence, i.e., it is implicit, rather than explicit.

How to Cite:

Kamali Moqadam, H; Moshayedi, J; Haidary, H (2025), Function of the Speech acts in an allegory from Mathnavi-e Ma'navi, *Journal of Language Research*, 17 (55), 137-157.

<https://doi.org/10.22051/jlr.2024.46582.2413>

homepage: <https://zabanpazhuhi.alzahra.ac.ir>

1. Ph.D. student of Persian Language and Literature, Faculty of Literature and Foreign Languages, Arak University, Arak, Iran; hkamalimoqadam@gmail.com.

2. Professor of Persian Language and Literature, Faculty of Literature and Foreign Languages, Arak University, Arak, Iran; (corresponding author) j-moshayedi@araku.ac.ir

3. Professor of Persian Language and Literature, Faculty of Literature and Foreign Languages, Arak University, Arak, Iran; h-haidary@araku.ac.ir

Copyright © 2025 The Authors. Published by Alzahra University. This work is licensed under a Creative Commons Attribution-NonCommercial-NoDerivatives 4.0 International (<https://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/4.0/>).

Non-commercial uses of the work are permitted, provided the original work is properly cited; and does not alter or modify the article.

Looking at actions, instead of just paying attention to the meaning of words and phrases, tries to reach the implicit action of parts of speech. The way to reach this verb theme in the speech and in fact the way to reach the main purpose and goal that the speaker has from his speech is to pay attention to the situational context of the speech, as the same word can have different purposes in different situations.

The main aim of this article is to find out how speech acts worked in one of the most famous illustrations of Mathnavi-e Ma'navi: "the story of the pond, the fishermen, and the three fish".

2. Materials and Methods

This research analyzes the allegory from Mathnavi-e Ma'navi using a descriptive-analytical approach based on library research. The sentences in the verses of the story were separated into three groups of words of the wise fish, the semi-wise fish, and the ignorant fish from the perspective of the actor. Then, according to the context of the situation formed by Rumi in the previous verses, the meanings intended by the speakers of the speeches were determined. In the next step, the relationship between the apparent meanings of the sentences and their implicit meanings, which determine the direct and indirect actions, was taken into account. Then, the structure of the performance of the fish was presented as a symbol of the three classes of humans. Finally, the structure of Rumi's macro actions determined.

3. Results and Discussion

According to the contextual analysis, the entire story is a macro speech act of the representative type, through which Rumi indirectly confirms the issue of the division of human beings in terms of their relationship to intellect.

In addition to the overall message, the individual speeches of the three fish serve as subcomponents of a larger communicative act, intended to affirm, encourage, or warn, which fall under the two actions of representative and directive. Due to the educational nature of Mathnavi, the mentioned result can be extended to other allegories in the text. In other words, this book can be

considered as a macro utterance, which Maolavi first explains different knowledge to the audience by producing it, (representative act), then guides him to reach the level of knowledge (directive act).

Rumi's micro utterances in this allegory are representative to explain and describe the events of the story.

Table 1.

Rumi's macro utterances

MACRO UTTERANCES	TYPE OF ACT	ILLOCUTIONARY FORCE	DIRECT/INDIRECT
WHOLE OF STORY	Representative	To confirm	Indirect
	Directive	Encouragement, Warning	Indirect
SPEECH OF WISE FISH	Representative	To confirm	Indirect
	Directive	Encouragement	Indirect
SPEECH OF HALF WISE FISH	Representative	To confirm	Indirect
	Directive	Warning	Indirect
SPEECH OF IGNORANT FISH	Representative	To confirm	Indirect
	Directive	Warning	Indirect

Table 2.

Number of the fish's speech acts

ACTS ACTURS	REPRESENTATIVE	DIRECTIVE	EXPRESSIVE	CUMMISSIVE	DECLARATIVE
WISE FISH	7	17	0	0	0
HALF WISE FISH	13	3	6	0	0
IGNORANT FISH	0	0	1	5	0

4. Conclusion

This study demonstrates that the structure of human speech acts is closely linked to the degree of one's relationship with intellect. A wise person, due to his consistent reliance on reason when facing problems, first engages in representative acts, which serve to explain the situation and analyze its various

aspects. His next step is to persuade others to take appropriate action. This sequence, executed at the right time, enables the wise individual to achieve success with minimal effort.

A semi-wise person, having distanced himself from the centrality of intellect and the guidance of a wise mentor, exhibits a different pattern of action. His behavior begins with regret over missing the opportunity to accompany the wise person (expressive act). Yet, with the limited reasoning he possesses, he quickly realizes that he must follow the example of the wise person or face ruin. Thus, his next step is to motivate himself to imitate the wise (directive act). This is followed by explaining the method of following (representative act), and ultimately, by expressing satisfaction upon achieving salvation and redemption (expressive act).

In contrast, the actions of an ignorant person, due to his estrangement from intellect and consequent suffering, begin with surrender (expressive act) and end with a promise (commissive act). Therefore, by examining the narrative context and the situation in which these acts occur, the influence of intellect can be clearly observed in shaping the structure of speech acts across the three human archetypes.

Keywords: allegory, intellect, Mathnavi Maanavi, speech acts, macro and micro utterance.

کارکرد کنش‌های گفتاری در تمثیلی از مثنوی معنوی

حمید کمالی مقدم^۱، جلیل مشیدی^۲، حسن حیدری^۳

تاریخ دریافت: ۱۴۰۲/۱۲/۲۳ تاریخ پذیرش: ۱۴۰۳/۰۵/۱۹

چکیده

نظریه کنش‌های گفتاری به رابطه میان الفاظ و معانی موردنظر گوینده می‌پردازد. بنیانی‌ترین دیدگاه این نظریه آن است که سخن گفتن از آن جهت که تولید لفظ است عامل ارتباط نیست؛ بلکه ارتباط زبانی کامل در صورتی به انجام می‌رسد که کنش یا عمل مضمون در سخن، بر مبنای شرایط خاصی رخ دهد. این مقاله با به کارگیری اصول و مبانی نظریه مورد اشاره به بازخوانی قصه آن آنگیر و صیادان و آن سه ماهی در دفتر چهارم مثنوی معنوی پرداخته و کاربرد کنش‌های گفتاری سه ماهی (به‌عنوان نماد گروه‌های سه گانه انسان‌ها) و نسبت آن‌ها با میزان بهره‌گیری از موازین عقلی را واکاوی کرده و کنش ترغیبی را پرترکراترین کنش عقل مداران یافته‌است. در این پژوهش با توجه به بافت موقعیتی قصه، افزون‌بر تحلیل نوع کنش‌های گفتاری مضمون در سخنان شخصیت‌ها به‌عنوان پاره‌گفتارهای خرد، روند کنش‌های مولانا نیز در قالب پاره‌گفتارهای کلان مورد بررسی قرار گرفت و ارتباط چیدمان اجزاء مختلف قصه همچون افراد و گفته‌ها با

استناد به مقاله:

کمالی مقدم، حمید؛ مشیدی، جلیل؛ حیدری، حسن (۱۴۰۴)، کارکرد کنش‌های گفتاری در تمثیلی از مثنوی معنوی، زبان پژوهی، ۱۷ (۵۵)، ۱۵۷-۱۳۷.

<https://doi.org/10.22051/jlr.2024.46582.2413>

homepage: <https://zabanpazhuhi.alzahra.ac.ir>

۱. دانشجوی دکتری زبان و ادبیات فارسی، گروه زبان و ادبیات فارسی، دانشکده ادبیات و زبان‌های خارجی دانشگاه اراک، اراک، ایران: hkamalimoqadam@gmail.com

۲. استاد زبان و ادبیات فارسی، گروه زبان و ادبیات فارسی، دانشکده ادبیات و زبان‌های خارجی دانشگاه اراک، اراک، ایران (نویسنده مسئول): j-moshayedi@araku.ac.ir

۳. استاد زبان و ادبیات فارسی، گروه زبان و ادبیات فارسی، دانشکده ادبیات و زبان‌های خارجی دانشگاه اراک، اراک، ایران: h-haidary@araku.ac.ir

حق انتشار این مستند، متعلق به نویسندگان آن است. © ۱۴۰۴. ناشر این مقاله، دانشگاه الزهراء است. این مقاله تحت گواهی زیر منتشر شده و هر نوع استفاده غیرتجاری از آن مشروط بر استناد صحیح به مقاله و عدم تغییر یا تعدیل مقاله مجاز است.

Creative Commons Attribution-NonCommercial-NoDerivatives 4.0 International (<https://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/4.0/>)

شکل‌گیری کنش‌های گفتاری کلان و معانی مورد نظر مولانا که عبارتند از دو کنش غیرمستقیم اظهاری و ترغیبی مشخص گردید.

واژه‌های کلیدی: کنش‌های گفتاری، عقل، پاره‌گفتارهای خُرد و کلان، مثنوی

معنوی، تمثیل

۱. مقدمه

از آن‌جا که متون ادبی به‌ویژه کتاب مثنوی معنوی دربردارندهٔ نکته‌های تربیتی و اخلاقی است، نیاز است که پس از گذشت هشت قرن همچنان مورد توجه قرار گیرد تا ظرافت‌های تعلیمی آن مورد استفاده خوانندگان امروز هم باشد. از سوی دیگر هر یک از نظریه‌های مختلفی که در مورد زبان و چگونگی کاربرد آن به‌وسیلهٔ فیلسوفان و زبان‌شناسان بیان می‌شود باب جدیدی به‌سوی فهم بهتر متن‌ها می‌گشاید. یکی از این گونه‌نظریه‌ها که در حوزه فلسفه زبان^۱ و با رویکرد زبان‌شناسی کاربردی^۲ ارائه گردیده به «کنش‌های گفتاری»^۳ شهرت دارد. کنش گفتاری، دراصل یک کنش است که با بیان یک گفته تحقق می‌یابد (Yule, 1996: 47). از دیدگاه این نظریه، واحد ارتباط زبانی^۴، تلفظ واژه‌ها و جمله‌ها نیست؛ بلکه تلفظ این واحدهای زبانی فقط بخشی از ارتباط است و صورت کامل آن در «پاره‌گفتار»^۵ نمایان می‌شود. پاره‌گفتار می‌تواند اندازه یک واژه، یک جمله و حتی یک کتاب باشد (Botha, 1991: 295)؛ چراکه به‌هر حال یکی از اهداف ترغیب، اخبار، اعلام و موارد مشابه را در عمل دارد و شامل سه نوع کار یا سه گونه فعل است که به صورت هم‌زمان توسط گوینده انجام می‌شود؛ این سه گونه کنش عبارتند از: فعل تلفظ^۶، فعل قضیه^۷ و فعل مضمون در سخن^۸. برای نمونه، هنگامی که به کسی بگوییم: پنجره را ببند، اولاً جمله‌ای را که شامل چند واژه معنادار است «تلفظ» کرده‌ایم؛ دوماً با تلفظ این جمله، «قضیه»ای را دربارهٔ پنجره مطرح کرده‌ایم و سوماً کنشی را انجام داده‌ایم که در تلفظ و قضیه جمله مورد اشاره آشکار نیست؛ بلکه به‌طور ضمنی و غیرصریح انجام شده‌است. نظریه کنش‌ها به‌جای توجه صرف به معنای واژه و عبارت، برای رسیدن به کنش ضمنی پاره‌گفتارها تلاش می‌کند. مسئله اصلی این مقاله، یافتن چگونگی کارکرد کنش‌های گفتاری در یکی از معروف‌ترین تمثیل‌های مثنوی

-
1. philosophy of language
 2. applied linguistics
 3. speech acts
 4. linguistic communication
 5. utterance
 6. utterance act
 7. proposition act
 8. illocutionary act

معنوی؛ یعنی «قصه آن آبگیر و صیادان و آن سه ماهی» است.

این پژوهش با توجه به اصول و مبانی نظریه کنش‌های گفتاری، در پی پاسخگویی به پرسش‌هایی است. نخست اینکه، میزان به کارگیری و نوع هر یک از کنش‌های گفتاری پنج‌گانه سرل به وسیله مولانا و سه ماهی (به‌عنوان نماد طبقات سه‌گانه انسان‌ها) در این تمثیل به چه نسبتی است؟ دوم آنکه، چه رابطه‌ای بین پاره‌گفتارهای خُرد و کلان در این تمثیل وجود دارد؟ با توجه به تعریف‌ها و اصطلاح‌های نظریه کنش‌های گفتاری، فرضیه‌هایی در رابطه با پرسش‌های بالا قابل بررسی است. نخست اینکه، نوع کنش‌های گفتاری هر یک از شخصیت‌های این داستان برای اینکه بتوانند نماینده طبقه خود باشند به‌طور معناداری با هم تفاوت دارد. دوم آنکه، چگونگی چینش پاره‌گفتارها و کنش‌های خُرد باید کنش‌های گفتاری کلان را که توسط خالق اثر به‌عنوان کنشگر حقیقی تولید شده‌است نشان دهد.

۲. چارچوب نظری پژوهش

۲-۱. کنش‌های گفتاری

نظریه کنش‌های گفتاری از یک سو به فلسفه تحلیلی^۱ مربوط می‌شود که به بررسی چگونگی عملکرد زبان به‌عنوان اصلی‌ترین ویژگی انسان در تعامل با جهان می‌پردازد و از سوی دیگر به زبان‌شناسی کاربردی^۲ می‌رسد که زبان را در بافت و موقعیت به کارگیری آن مورد بررسی قرار می‌دهد.

جان لنگش‌او آستین^۳، فیلسوف برجسته آکسفورد، نخستین کسی بود که در سال‌های ۱۹۳۹ تا ۱۹۵۹ در سخنرانی‌های پی‌درپی، اندیشه‌های اولیه خود را در مورد نظریه کنش‌های گفتاری بیان کرد (Makaryk, 2020: 236). آن‌چه در سخنان آستین جلب توجه کرد این بود که او برخلاف فیلسوفان پیش از خود، سخن گفتن را صرفاً وسیله‌ای برای ایجاد ارتباط و اخبار نمی‌دانست و بر این باور بود که ما گاهی از آن برای انجام دادن کار بهره می‌گیریم. او بر این مبنا گفته‌ها را به دو گونه دسته‌بندی می‌کرد:

گونه نخست، گفته‌های قطعی^۴ که فقط برای اخبار یا توصیف به کار می‌روند و می‌توانند راست یا دروغ باشند؛ برای نمونه، جمله: *او نفر اول مسابقه دوچرخه‌سواری شد*، فقط خبری را داده که محتمل صدق و کذب است.

1. analytic philosophy
2. applied linguistics
3. John Langshaw Austin
4. definitives statments

گونه دوم، گفته‌های کنشی^۱ که کاری را انجام می‌دهند و در مورد آن‌ها نمی‌توان راست یا دروغ بودن را مطرح کرد، بلکه فقط می‌توانند به‌جا یا نابه‌جا باشند؛ مانند جمله من شما را به جشن فردا دعوت می‌کنم، که گوینده با گفتن آن، «عمل دعوت کردن» را انجام داده‌است و ملاک به‌جا یا نابه‌جا بودن آن، در مهیا بودن شرایط مناسب دعوت‌کننده، مدعو و جشن است (Kaler, 2021, p.127).

از دید آستین (Austin, 1962) در هنگام سخن گفتن، همزمان سه گونه کار انجام می‌شود که عبارتند از:

- ۱- کنش بیانی^۲، که همان تلفظ جمله معنادار توسط گوینده است.
- ۲- کنش غیربیانی^۳، که همان قصدی است که گوینده از بیان سخن خود دارد.
- ۳- کنش تأثیری^۴، که توسط مخاطب و پس از شنیدن یا خواندن سخن گوینده انجام می‌شود (Austin, 1962: 94-97). رویکرد نظریه کنش‌های گفتاری در زبان‌شناسی کاربردی، بررسی فعل مضمون در گفتار است.

آستین با مرگش از ادامه پژوهش‌ها بازماند و شاگرد او، جان راجرز سرل^۵، کار استاد را گسترش داد و نظریه کنش‌های گفتاری را به‌شکلی منسجم ارائه کرد. سرل، برخلاف استادش که برخی از گفته‌ها را کنشی می‌دانست، بر این باور بود که همه گفته‌های ما به شرط داشتن قصد گوینده، کنشی هستند و کاری را انجام می‌دهند (Brinton, 2000: 302). او همه کارهایی را که با سخن گفتن انجام می‌شوند در پنج کنش به شرح زیر دسته‌بندی کرد:

- ۱- کنش اظهاری^۶: که توصیف حالت یا حادثه‌ای است و شامل مواردی همچون تأیید کردن، دلیل آوردن، اثبات کردن، معرفی کردن، توصیف کردن، تفسیر کردن، شرح دادن، اعطا کردن، نفی کردن، اعتراض کردن، نقد کردن، محدود کردن، ابراز کردن می‌شود.
- ۲- کنش ترغیبی^۷: که مخاطب را به انجام دادن/ ندادن کاری ترغیب می‌کند. مانند: خواستن، توانستن، دستور دادن، دعوت کردن، نصیحت کردن، توصیه کردن، مؤاخذه کردن.
- ۳- کنش تعهدی^۸: که گوینده، خود را متعهد به انجام کاری در آینده می‌کند؛ مانند: قول دادن، قسم خوردن، داوطلب شدن.

1. action statments
2. representative act
3. illocutionary act
4. perlocutionary act
5. John Ragers Searle
6. representative act
7. directive act
8. commissive act

۴- کنش عاطفی^۱: که گوینده با آن، یکی از حالت‌های عاطفی و احساسات روحی خود را بروز می‌دهد؛ مانند: تشکر کردن، تمجید کردن، پیش‌بینی کردن، دشنام‌دادن، تأسف خوردن، ناامید شدن.

۵- کنش اعلامی^۲: که گوینده با آن می‌تواند در امور و موضوع‌های مختلف، تغییرات واقعی ایجاد کند. این کنش، نیازمند داشتن قدرت و صلاحیت ایجاد تغییر است. مانند: انتصاب کردن، نام‌گذاری کردن، عقد قرارداد کردن، به کارگماردن، پایان‌دادن، آغاز کردن (Searle, 1969: 33). لازم به گفتن است که معیار انتساب درست هر یک از فعل‌های بالا به کنش‌های پنج‌گانه توجه به بافت و موقعیت کاربرد آن‌ها بستگی دارد.

۲-۲. کنش‌های مستقیم و غیرمستقیم

دسته‌بندی دیگری که سرل از کنش‌های گفتاری ارائه کرده، کنش‌های مستقیم^۳ و کنش‌های غیرمستقیم^۴ است. کنش مستقیم در صورتی پیش می‌آید که بار منظوری کنش یا همان «قصد گوینده»^۵ با وجه دستوری جمله مطابقت داشته باشد؛ برای نمونه با گفتن جمله‌ای که وجه پرسشی دارد در پی گرفتن جواب باشیم و با جمله خبری، مخاطب را نسبت به چیزی که نمی‌دانسته، آگاه کنیم و با جمله امری انجام‌دادن یا ندادن کاری را از کسی بخواهیم. کنش غیرمستقیم هنگامی رخ می‌دهد که مطابقت مورد اشاره وجود نداشته باشد؛ مانند بیت زیر که در آن، گوینده با سه جمله خبری، در واقع از مخاطب می‌خواهد که دیگر حسرت گذشته را نخورد:

بر گذشته حسرت آوردن خطاست

بازناید رفته یاد آن هباست

«۲۲۴۴»

۲-۳. پاره‌گفتار

منظور از اصطلاح «پاره‌گفتار»^۶ در این نظریه، با وجود تعریف‌ها و دسته‌بندی‌های گوناگونی که در مورد آن انجام گرفته (Lyons, 2013, p.338)، بخشی از سخن است که در بردارنده حداقل یک کنش غیر بیانی باشد و با توجه به اینکه گوینده در قالب یک واژه، یک جمله و حتی یک کتاب، می‌تواند کنشی را داشته باشد (Botha, 1991: 295)، دو گونه پاره‌گفتار خواهیم داشت. نخست،

1. expressive act
2. declarative act
3. direct acts
4. indirect acts
5. intention
6. utterance

پاره گفتار خُرد^۱ و دوم، پاره گفتار کلان^۲.

کاری که نظریه کنش‌های گفتاری انجام می‌دهد بررسی توان غیر بیانی^۳ پاره گفتارهاست؛ یعنی آن‌چه را که گوینده در بیان خود نیاورده‌است. این نظریه «به‌جای پرداختن به جمله‌ها یا واحدهای نحوی به پاره گفتار می‌پردازد» (Crystal, 2003: 344). یکی از تفاوت‌های نظریه کنش‌های گفتاری با علم معانی در محدوده تحلیل کلام است.

۲-۴. بافت

سخن گفتن در بستر و شرایطی تولید می‌شود که با آن در تعامل است. به مجموعه این شرایط «بافت»^۴ می‌گویند. بافت دو گونه است: نخست، بافت درون‌زبانی: محیطی است که در اثر همنشینی واژگان و ارتباطشان با یک‌دیگر در درون جمله‌ها ساخته می‌شود و به خواننده در دریافت معنی کمک می‌کند. دوم، بافت برون‌زبانی (بافت موقعیت)^۵؛ شرایطی همچون ویژگی‌های گوینده، شنونده، پیام، موضوع، شرایط مکانی و زمانی و هرآن‌چه را که در ایجاد و تغییر و دریافت و تأویل معنای پاره گفتارها تأثیر داشته باشد، را دربر می‌گیرد (Safavi, 2004: 60). ارجاع‌های متن به عناصر بافت موقعیت در شکل‌گیری معنای یک اثر دخیل است؛ بنابراین، بافت درون‌زبانی با بافت موقعیت رابطه‌ای تنگاتنگ دارد (Sojoodi, 2016: 53-68). نظریه کنش‌های گفتاری برای رسیدن به هدف‌های اصلی کنشگران، به بافت موقعیت بسیار توجه دارد.

۲-۵. تمثیل

تمثیل، شیوه‌ای از انتقال پیام است که به‌منظور تبیین مفاهیم متنوع کلامی، دینی، اخلاقی، فلسفی و مانند آن به کار گرفته می‌شود (Purnamdarian, 1990: 113). پیشینه تمثیل را حتی در یونان باستان و کتب آسمانی نیز می‌توان یافت. تمثیل از جنبه صورت و محتوا گونه‌های مختلفی دارد. عام‌ترین صورت آن که در آثار ادبی و از جمله ادبیات فارسی بسیار دیده می‌شود، «تمثیل داستانی»^۶ است (Shafiee Kadkani, 2019: 85). شخصیت‌های داستان‌های تمثیلی می‌توانند انسان‌ها، حیوانات، ترکیبی از این دو و حتی مفاهیم ساختگی و انتزاعی باشند. مهم‌ترین ویژگی تمثیل، دولاویه بودن آن است و از این جهت با مبحث کاربرد غیرمستقیم معانی ضمنی در نظریه کنش‌های گفتاری شباهت بسیار دارد.

1. micro utterance
2. macro utterance
3. non-expressive power
4. context
5. context of situation
6. allegory

۳. پیشینه پژوهش

در دهه اخیر، پژوهشگران از نظریه کنش‌های گفتاری در تحلیل متن‌های مختلف دینی، ادبی، سیاسی و اجتماعی بهره گرفته‌اند. صفری دهکردی (Safari Dehkordi, 2014) در پی یافتن مفاهیمی در نظریه کنش‌های گفتاری است تا با آن به فهم لایه‌های زبانی و غیرزبانی پوشیده اشعار یدالله رؤیایی و تحلیل رویکرد اجتماعی آن‌ها پردازد. وی بهره‌جستن از نظریه تضمین معنایی گرایس را در این زمینه مفید ارزیابی می‌کند. علی‌زاده شبخوسلاتی (Alizade Shabkhuslati, 2014) قصیده‌های خاقانی را به تفکیک موضوعات (مدح، مرثیه، حبسیه، هجو و مانند آن) با بررسی بافت موقعیتی هر یک و شاخص‌های زمانی، مکانی و اجتماعی آن‌ها تحلیل می‌کند. وی بر این باور است که خاقانی بیشتر در پی به‌اشتراک گذاشتن عواطف و احساسات خود با مخاطب بوده و در ساخت جمله‌های خبری او کنش اعلامی کارکرد بیشتری دارد. نجاریان (Najjarian, 2016) کنش‌های پنجگانه را در سخنان شخصیت‌های (اصلی و فرعی پیرو و قهرمان و ضد قهرمان و شخصیت خنثا) پنج داستان از عموزاده خلیلی و یعقوب الشارونی مورد بررسی قرار داده و افزون بر ارائه جدول آماری، موفقیت عموزاده را نسبت به الشارونی در به‌کاربردن معنای ثانوی ترغیبی، نشان می‌دهد. وی بر این باور است بیان گزاره‌های مستقیمی که در قالب امر از زبان بزرگسالان خطاب به نوجوانان بیان شده نشانگر وضعیت تعلیمی زنده در حوزه ادبیات کودک و نوجوان است. عدالت‌یار (Edalatyar, 2020) به بررسی تطابق‌های میان هدف‌های ثانوی خبر، استفهام، امر و ندا در غزلیات سعدی با نظریه کنش‌های گفتاری پرداخته است. نویسنده، بلاغت زبان در غزلیات سعدی را شکل گرفته بر مبنای چارچوب ارتباط‌ترغیب می‌داند.

افزون بر موارد بالا، دو پژوهش وجود دارند که ارتباط بیشتری با موضوع این مقاله دارند: بختیاری (Bakhtiari, 2012) که داستان‌های دو دفتر مثنوی را به چند قاب دسته‌بندی می‌کند و کنش‌های گفتاری خاصی را که هر قاب با آن شروع شده، تداوم یافته و پایان می‌پذیرد مشخص می‌کند. وی در پایان نتیجه می‌گیرد که در اغلب حکایت‌ها فراوانی قاب گزاره‌ای و درون‌روایتی، بیشتر از قاب داستانی و بیرون‌روایتی است. مورد دیگر، مقاله فرجی و همکاران (Faraji et al., 2022) است که در آن ۹ دعا و مناجات از میان شش دفتر مثنوی برگزیده و در هر یک از آن‌ها کنش‌گر، کنش‌پذیر، کارکرد کنش، موجب کنش و خواسته کنش را تفکیک کرده است. وی در پایان نتیجه گرفته که کنش ترغیبی بیشترین فراوانی را داشته و کنش اعلامی به‌هیچ وجه به کار نرفته است.

۴. روش پژوهش

این پژوهش به شیوه توصیفی-تحلیلی و مطالعه اسنادی یکی از تمثیلات کتاب مثنوی معنوی را مورد بررسی قرار داده است. به این صورت که ابتدا جمله‌های موجود در بیت‌های قصه از نظر کنشگر به سه گروه سخنان ماهی عاقل، ماهی نیم‌عاقل و ماهی جاهل تفکیک شد؛ سپس، با توجه به بافت موقعیتی - که در بیت‌های پیشین به وسیله مولانا شکل گرفته - معانی مورد نظر گویندگان پاره گفتارها مشخص شد؛ آن‌گاه رابطه معانی ظاهری جمله‌ها با معانی ضمنی آن‌ها که کنش‌های مستقیم و غیرمستقیم را تعیین می‌کند مورد توجه قرار گرفت. سپس، توصیفی از چگونگی و ساختار عملکرد ماهیان به عنوان نماد طبقه‌های سه گانه انسان‌ها ارائه شد. در پایان ساختار کنش‌های کلان مولانا مشخص گردید.

۵. بحث و بررسی

۱-۵. بافت موقعیت^۱

یکی از ارکان اصلی نظریه کنش‌های گفتاری، توجه به بافت و زمینه‌ای است که ارتباط کلامی^۲ در آن شکل می‌گیرد. این بافت که شامل مواردی همچون زمان، مکان، سن، جنس، موقعیت‌های اجتماعی و مانند آن است، در دریافت معنای دقیق یک جمله تأثیر بسیاری دارد. در تمثیل‌های مثنوی آنچه بیش از همه به دریافت کنش اصلی گوینده کمک می‌کند مطالب گذشته^۳ است. متن، یکی از واحدهای سازنده بافتی است که در آن تولید می‌شود و بافت، تحت تأثیر متنی که در آن تولید شده تغییر می‌کند (Lyons, 2013: 371). نتیجه این تأثیر متقابل، شکل‌گیری سبک داستان در داستان است که در کتاب مثنوی دیده می‌شود.

۲-۵. قصه آن آب‌گیر و صیادان و آن سه ماهی

مولانا در دفتر چهارم مثنوی «قصه آن آب‌گیر و صیادان و آن سه ماهی» را نقل می‌کند. در بیت‌های پیش از این قصه، (بافت کلامی) انسان‌ها را به سه گروه دسته‌بندی می‌کند که براساس آن، برخی عاقل‌اند که به کمک همان عقل، راه سعادت می‌پویند و به مقصد می‌رسند. گروهی دیگر نیم‌عقلی دارند و به اشاره همان عقل ناقص می‌فهمند که باید از کسی که عقل کامل دارد پیروی کنند تا به رستگاری برسند. سومین گروه که نه عاقل‌اند و نه نیم‌عاقل، راه را نمی‌شناسند و

1. context of situation
2. linguistic communication
3. previous discourse

از راهنمایی عاقل هم بهره نمی‌گیرند و سرانجامی جز هلاکت ندارند. مولانا در همین مفهوم می‌فرماید:

عاقل آن باشد که او با مشعله است	او دلیل و پیشوای قافله است
پیرو نور خود است آن پیشرو	تابع خویش است آن بی‌خویش‌رو
دیگری که نیم‌عاقل آمد او	عاقلی را دیده خود داند او
دست در وی زد چو کور اندر دلیل	تا بدو بینا شد و چست و جلیل
و آن خری کز عقل جوسنگی نداشت	خود نبودش عقل و عاقل را گذاشت
ره نداند نه کثیر و نه قلیل	نگش آید آمدن خلف دلیل

«۲۱۸۸ تا ۲۱۹۴»

۵-۳. کنش‌های گفتاری

کنش‌های گفتاری این تمثیل را می‌توان بر مبنای پاره‌گفتارهای خُرد و کلان و کنشگران به صورت زیر دسته‌بندی کرد: ۱- کنش‌های گفتاری ماهی عاقل؛ ۲- کنش‌های گفتاری ماهی نیم‌عاقل؛ ۳- کنش‌های گفتاری ماهی جاهل؛ ۴- کنش‌های گفتاری مولانا.

۵-۳-۱. کنش‌های گفتاری ماهی عاقل

ماهی عاقل در این تمثیل چگونگی واکنش انسان‌های عاقل را در رویارویی با مشکلات به نمایش می‌گذارد. سخنان او دارای دو گونه کنش اظهاری و ترغیبی است. مطمئن بودن از تصمیم‌گیری مبنی بر مشورت نکردن با دیگران و بیان دلایل آن، تأیید کردن مشاور متناسب و نفی وجود مشاور نیکو از کنش‌های اظهاری او به شمار می‌آید که در بیت‌های زیر قابل مشاهده است:

گفت با این‌ها ندارم مشورت	که یقین سُستم کنند از مقدرت
مهر زاد و بود بر جان‌شان تند	کاهلی و جهلشان بر من زند
مشورت را زنده‌ای باید نکو	که تورا زنده کند و آن زنده کو؟

«۲۲۰۷ تا ۲۲۰۹»

لازم به اشاره است که در بیت ۲۲۰۹ پاره‌گفته «آن زنده کو؟» با وجود داشتن وجه پرسشی، معنای «نفی کردن» دارد، بنابراین به شکل غیرمستقیم از معانی کنش اظهاری به شمار می‌آید. کنش‌های ترغیبی ماهی عاقل، شامل نصیحت کردن در مورد مشورت با افراد مناسب و پرهیز از مشورت با نااهلان و همچنین نصیحت و هشدار در مورد تشخیص وطن مناسب و حرکت به سوی

آن است که در بیت‌های زیر آمده‌اند:

ای مسافر با مسافر رای زن
زان که پایت لنگ دارد رای زن
از دم حُبّ الوطن بگذر مایست
که وطن آن سوست جان این سوی نیست
گر وطن خواهی گذر زان سوی شط
این حدیث راست را کم خوان غلط
(«۲۲۱۰ تا ۲۲۱۲»)

و همچنین بیت‌های زیر نیز کنش ترغیبی دارند:

نیست وقت مشورت هین راه کن
چون علی تو آه اندر چاه کن
محرم آن آه کمیاب است بس
شب رو و پنهان روی کن چون عسس
سوی دریا عزم کن زین آبگیر
بحر جو و ترک این گرداب گیر
(«۲۲۳۲ تا ۲۲۳۴»)

همه پاره‌گفتارهای بیت‌های بالا (به جز دو مورد که شرح آن خواهد آمد) دارای وجه امری هستند و به سبب کاربرد ترغیبی، کنش مستقیم به شمار می‌آیند. عبارت‌های «نیست وقت مشورت» در بیت ۲۲۳۲ و «محرم آن آه کمیاب است بس» در بیت ۲۲۳۳ از جنبه دستوری جمله خبری هستند ولی با توجه به جمله‌های دیگر و بافت کلام، به‌طور غیرمستقیم معنای ترغیبی دارند و از مشورت کردن با دیگران بازمی‌دارند. روند کنش‌های ماهی عاقل را در جدول زیر می‌بینیم.

جدول ۱: ساختار کنش‌های گفتاری ماهی عاقل

مراحل	معانی ضمنی	نوع کنش
اول	مطمئن بودن، بیان دلیل، تأیید کردن، نفی کردن	اظهاری
دوم	نصیحت کردن، هشدار دادن، ترغیب کردن، برحذر داشتن	ترغیبی

۵-۳-۲. کنش‌های گفتاری ماهی نیم‌عاقل

ترتیب و توالی کنش‌های ماهی نیم‌عاقل نیز نشان می‌دهد که او ابتدا از کوتاهی کردن خود تأسف می‌خورد (کنش عاطفی) ولی وقت خود را با حسرت بی‌فایده هدر نمی‌دهد؛ بلکه با کنش ترغیبی به مرحله پسین که همان طرح نقشه فرار است می‌رسد. بیت‌های زیر، کنش‌های عاطفی او را دربر دارند:

گفت: آه من فوت کردم فرصه را
چون نگشتم همره آن رهنما؟
ناگهان رفت او ولیکن چون که رفت
می‌بایستم شدن در پی به تفت
(۲۲۴۲ و ۲۲۴۳)

بیت زیر نیز سخن عاطفی ماهی نیم‌عقل است که در آن، ضمن خشنودی بابت رهایی ماهی
عقل، نسبت به ازدست‌دادن همراهی او حسرت می‌خورد:
کو سوی دریا شد و از غم عتیق
فوت شد از من چنان نیکو رفیق
(۲۲۶۷)

ماهی نیم‌عقل می‌داند که حسرت خوردن فایده‌ای ندارد؛ بنابراین با کنش‌های ترغیبی،
نصیحت و اقدام سریع را بر خود ملزم می‌سازد. بیت زیر، دربردارنده چنین کنش‌هایی است:
بر گذشته حسرت آوردن خطاست
باز ناید رفته یاد آن هباست
(۲۲۴۴)

همان‌گونه که مشاهده می‌شود در بیت بالا، سه جمله خبری وجود دارد؛ ولی هدف گوینده
بازداشتن از حسرت خوردن است؛ نه خبر دادن. به همین سبب، با کنش ترغیبی غیرمستقیم روبه‌رو
هستیم.

ماهی نیم‌عقل بی‌درنگ، نقشه فرار را می‌کشد و با کنش اظهاری مستقیم به شرح و توصیف
آن می‌پردازد:

لیک زان نندیشم و بر خود زنم
خویشتن را این زمان مُرده کنم
پس بر آرم اشکم خود بر زبر
پشت زیر و می‌روم بر آب بر
می‌روم بر وی چنان که خس رود
نی به سبّاحی چنان که خس رود
مُرده گردم خویش بسپارم به آب
مرگِ پیش از مرگ امن است از عذاب
(۲۲۶۸ تا ۲۲۷۱)

آن‌گاه با استناد به حدیثی از پیامبر اسلام (ص) نسبت به درست بودن نقشه خود مطمئن می‌شود.
مطمئن بودن / شدن نیز کنش اظهاری است:

مرگِ پیش از مرگ امن است ای فتی
گفت: مُوتُوا کُلَّکُمْ مِنْ قَبْلِ أَنْ
یَأْتِيَ الْمَوْتَ تَمُوتُوا بِالْفِتَنِ
این چنین فرمود ما را مصطفی
(۲۲۷۲ و ۲۲۷۳)

ماهی نیم‌عافل در پایان نیز پس از آنکه صیادان با گرفتن او و تصور مرده‌بودنش غصّه می‌خورند «که دریغا ماهی بهتر بمرد» (بیت ۲۲۷۵)، خشنودی خود را از مؤثر بودن نقشه‌اش با کنش عاطفی نشان می‌دهد:

شاد می‌شد او از آن گفت دریغ پیش رفت این بازی‌ام رستم ز تیغ
«۲۲۷۶»

جدول ۲: ساختار کنش‌های گفتاری ماهی نیم‌عافل

مراحل	معانی ضمنی	نوع کنش
اول	حسرت و تأسف خوردن	عاطفی
دوم	نصیحت و الزام کردن	ترغیبی
سوم	شرح و تأیید و اثبات کردن	اظهاری
چهارم	خشنودشدن	عاطفی

۵-۳-۳. کنش‌های گفتاری ماهی جاهل

ماهی جاهل نه زیرک و عافل است که به موقع اقدام کند و نه قدرت تشخیص کوتاهی‌ها و اشتباهات خود را دارد که در پی جبران آن‌ها برآید؛ بنابراین، از گونه‌های مختلف کنش اظهاری و ترغیبی که نشانه آگاهی به شرایط و محرک برای تلاش و کوشش است در او نشانی نمی‌یابیم، فقط تسلیم و ناامیدشدن (کنش عاطفی) و همچنین قول‌دادن (کنش تعهدی) در کلام او یافت می‌شود. مانند، بیت زیر که پس از به‌دام افتادن و در تابه صیادان سرخ شدن و مورد بازخواست عقل قرار گرفتن که: «ألمْ یأتِکْ نَدیر؟» (مگر بیم‌دهنده برایت نیامد؟) در اوج ناامیدی می‌گوید: «بله آمد».

او همی جوشید از تفّ سعیر عقل می‌گفتش: ألمْ یأتکْ نذیر
او همی گفت از شکنجه وز بلا همچو جان کافران «قالوا بلی»
«۲۲۸۲ و ۲۲۸۳»

(شاهد مثال، عبارت قالوا بلی است)

کنش دیگر ماهی جاهل، تعهدی است. این کنش نتیجه طبیعی چگونگی عملکرد ماهی جاهل است؛ زیرا او همواره به سبب جهل خود به دام می‌افتد؛ پس از آن، قسم می‌خورد و تعهد می‌دهد که دیگر خطا نکند و دوباره این چرخه تکرار می‌شود. در پایان این تمثیل، ماهی جاهل چنین تعهد می‌دهد:

باز می‌گفت او که گر این بار من
وارهم زین محنت گردن‌شکن
من نسازم جز به دریایی وطن
آبگیری را نسازم من سکن
آب بی حد جویم و آمن شوم
تا ابد در امن و صحت می‌روم
(۲۲۸۴ تا ۲۲۸۶)

جدول ۳: ساختار کنش‌های گفتاری ماهی جاهل

مراحل	معانی ضمنی	نوع کنش
اول	تسلیم شدن	عاطفی
دوم	قول‌دادن	تعهدی

۵-۳-۴. کنش‌های گفتاری مولانا

کنش‌های گفتاری مولانا به سه بخش دسته‌بندی می‌شود:

بخش نخست، شامل کنش‌هایی می‌شود که برآمده از پاره‌گفتارهای خُرد مولانا هستند و به روایت داستان می‌پردازند و بنابراین جزء کنش‌های اظهاری به‌شمار می‌آیند. مانند بیت‌های زیر

چند صیادی سوی آن آبگیر
برگذشتند و پدیدند آن ضمیر
پس شتاییدند تا دام آورند
ماهیان واقف شدند و هوشمند
آن که عاقل بود عزم راه کرد
عزم راه مشکل ناخواه کرد
(۲۲۰۴ تا ۲۲۰۶)

و یا بیت‌های زیر که توصیف عملکرد ماهی نیم‌عاقل برای نجات خویش است:

همچنان مُرد و شکم بالا فکند
آب می‌بُردش نشیب و گه بلند
هر یکی زان قاصدان بس غصه برد
که دریغا ماهی بهتر بُمرد
شاد می‌شد او از آن گفتِ دریغ
پیش‌رفت این بازی‌ام رستم ز تیغ
پس، گرفتش یک صیاد ارجمند
پس بر او تف کرد و بر خاکش فکند
غلط‌غلطان رفت پنهان اندر آب
ماند آن احمق همی‌کرد اضطراب
(۲۲۷۴ تا ۲۲۷۸)

بیت‌های زیر نیز تلاش بی‌فایده و دلیل به‌دام‌افتادن ماهی جاهل را توصیف می‌کند و کنش اظهاری به‌شمار می‌آید:

از چپ و از راست می‌جست آن سلیم
تا به جهد خویش برهاند گلیم
دام افکندند و اندر دام مانند
احمقی او را در آن آتش نشاند
بر سر آتش به پشت تابه‌ای
با حماقت گشت او هم‌خوابه‌ای
«۲۲۷۹ تا ۲۲۸۱»

همان‌گونه که مشاهده می‌شود همه بیت‌های بالا شامل پاره‌گفتارهای خرد هستند که در قالب جمله‌های خبری برای شرح حوادث داستان به کار رفته‌اند؛ بنابراین، کنش‌های مولانا در بیت‌های بالا کنش‌های اظهاری مستقیم به‌شمار می‌آیند.

بخش دوم، کلّ داستان است که به‌صورت یک پاره‌گفتار کلان است و با توجه به بافت زمینه (بیت‌های ۲۱۸۸ تا ۲۱۹۴)، منظور مولانا از بیان آن، تأیید گروه‌بندی سه‌گانه انسان‌ها است؛ بنابراین کنش‌های اظهاری غیرمستقیم به‌شمار می‌آید.

بخش سوم، مجموعه سخنان هر ماهی را نیز می‌توان پاره‌گفتارهای کلانی به‌شمار آورد که مولانا با بیان آن‌ها کنش‌هایی را داشته‌است. بنابراین، ساختار پاره‌گفتارهای کلان مولانا و کنش‌های مربوط به آن‌ها را می‌توان در جدول زیر نشان داد:

جدول ۴: ساختار پاره‌گفتارهای کلان مولانا

محدوده پاره‌گفتار کلان	نوع کنش	معنای ضمنی	مستقیم / غیرمستقیم
کلّ داستان	اظهاری	تأیید کردن	غیرمستقیم
سخنان ماهی عاقل	ترغیبی	تشویق، هشدار، تحذیر	غیرمستقیم
	اظهاری	تأیید کردن	غیرمستقیم
سخنان ماهی نیم‌عاقل	ترغیبی	تشویق کردن	غیرمستقیم
	اظهاری	تأیید کردن	غیرمستقیم
سخنان ماهی جاهل	ترغیبی	هشدار دادن	غیرمستقیم
	اظهاری	تأیید کردن	غیرمستقیم
	ترغیبی	تحذیر کردن	غیرمستقیم

۶. نتیجه‌گیری

نخست اینکه، همه حکایت سه ماهی با توجه به بافت موقعیتی مربوطه، یک کنش گفتاری کلان از گونه اظهاری است که مولانا به‌وسیله آن، به‌شکل غیرمستقیم، موضوع تقسیم‌بندی انسان‌ها از جنبه نسبتشان با عقل را تأیید می‌کند. افزون‌بر همه حکایت، مجموعه سخنان هر یک از سه ماهی

نیز در صورتی که از جنبه مفاهیم مورد نظر مولانا مورد توجه قرار شود، پاره گفتارهای کلان با بار منظوری تأیید و تشویق و تحذیر هستند که در دسته دو کنش اظهاری و ترغیبی قرار می‌گیرند. نتیجه مورد اشاره با توجه به تعلیمی بودن کتاب مثنوی معنوی به تمثیل‌های دیگر هم قابل تعمیم است. به بیان دیگر، می‌توان این کتاب را یک پاره گفتار کلان دانست که مولانا با تولید آن نخست، معارف مختلف را برای مخاطب شرح می‌دهد (کنش اظهاری)، آن‌گاه وی را به وسیله باید و نبایدهای غیر مستقیم در راستای رسیدن به مراتب معرفت هدایت می‌کند (کنش ترغیبی). کنش‌های خرد مولانا در این تمثیل از گونه اظهاری هستند که برای شرح و توصیف حوادث داستان به کار رفته‌اند.

دوم اینکه، ماهی عاقل و نیم عاقل و جاهل، از میان کنش‌های پنج‌گانه، کنش اظهاری، عاطفی، ترغیبی و تعهدی را در سخنانشان به کار گرفته و از کنش اعلامی به هیچ وجه بهره نگرفته‌اند. ولی در پاسخ به پرسش نخست پژوهش، مبنی بر میزان به کارگیری کنش‌های گفتاری به وسیله سه ماهی، به عنوان نماد طبقات سه‌گانه انسان‌ها که در بافت موقعیت قصه بیان شد، می‌توان جدول زیر را ارائه کرد:

جدول ۵: میزان کاربرد کنش‌های گفتاری پنج‌گانه توسط سه ماهی

کنش‌ها ←	اظهاری	ترغیبی	عاطفی	تعهدی	اعلامی	جمع
کنشگرها ↓						
ماهی عاقل	۷	۱۷	۰	۰	۰	۲۴
ماهی نیم‌عاقل	۱۳	۳	۶	۰	۰	۲۲
ماهی جاهل	۰	۰	۱	۵	۰	۶

سوم آنکه، پژوهش حاضر نشان داد که ساختار کنش‌های گفتاری انسان‌ها با میزان رابطه آن‌ها با عقل پیوستگی کامل دارد. به این صورت که انسان عاقل بنابر التزام دائمی به عقل در برخورد با مسائل، نخستین کنشی که دارد کنش اظهاری است که از آن برای تبیین شرایط و تحلیل ابعاد مختلف مسأله، بهره می‌گیرد. کنش بعدی او ترغیب خویش به اقدام متناسب با شرایط است. ترتیب و نوع این دو کنش به همراه زمان مناسب، یعنی قبل از گرفتار شدن باعث نجات بی‌زحمت او می‌شود (جدول ۵-۱). انسان نیم‌عاقل به سبب دور شدن از محوریت عقل و عاقل‌راهنما کنش‌های متفاوتی نسبت به فرد عاقل دارد. کنش‌های او با حسرت و تأسف در مورد از دست دادن

فرصتِ همراهی با عاقل (کنش عاطفی) شروع می‌شود ولی بلافاصله با نیم‌عقلی که دارد می‌فهمد که باید به پیروی از عاقل اقدامی بکند و گرنه هلاک می‌شود. بنابراین، کنش بعدی او ترغیب خویش به الگوسازی از عاقل است (کنش ترغیبی). تبیین چگونگی دنباله‌روی (کنش اظهاری) و در پایان، خشنودی بابت نجات و رستگاری (کنش عاطفی)، ساختار کنش‌های او را شکل می‌دهند (جدول ۵-۲). کنش‌های فرد جاهل به سبب بیگانگی از عقل و در نتیجه دچار بلاشدن، با تسلیم شدن (کنش عاطفی) آغاز می‌شود و با قول دادن (کنش تعهدی) پایان می‌یابد (جدول ۵). بنابراین، با تطبیق بافت موقعیت و متن داستان، تأثیر التزام داشتن یا نداشتن به موازین و باید و نبایدهای عقل را در شکل‌گیری ساختار کنش‌های گفتاری طبقات سه‌گانه انسان‌ها می‌توان دید.

References

- Alizade Shabkhuslati, M. (2014). *The investigation of Khaghani odes using speech acts theories* (Master's thesis). Kharazmi University. [In Persian].
- Austin, J. L. (1962). *How to do things with words*. Oxford University Press.
- Bakhtiari, Zh. (2012). *The study of Molavi speech acts in the first and second volume of Masnavi-e Ma'navi (with the emphasis on narrative speech acts)* (Master's thesis). University of Kurdistan. [In Persian].
- Botha, J. E. (1991). Speech act theory and New Testament exegesis. *HTS Theological Studies*, 47(2), 1–12. <https://doi.org/10.4102/hts.v47i2.2383>
- Brinton, L. J. (2000). *The structure of English: A linguistic introduction* (Vol. 1). Amsterdam. <https://doi.org/10.1075/z.156.workbook>.
- Crystal, D. (2003). *A dictionary of linguistics and phonetics*. Blackwell. <https://doi.org/10.1017/S0025100304231681>
- Edalatyar, M. (2020). *Comparison of the secondary meanings of sentences based on John Langshaw Austin and John Searle's views and its implementation on Sa'di's ghazals* (Master's thesis). University of Qom. [In Persian]
- Faraji, R., Afrasiabpour, A. A., Norouzi Davudkhane, S., & Rahimi, M. (2022). An analysis of theosophical prayers and chants in *Masnavi*. *Erfan Eslami*, 19(72), 67–80. [In Persian] <https://sanad.iau.ir/Journal/mysticism/Article/907521>
- Kaler, J. (2021). *Literary theory* (F. Taheri, Trans., 6th ed.). Tehran: Markaz. [In Persian].
- Lyons, J. (2013). *Linguistic semantics: An introduction* (K. Safavi, Trans.). Elmi. [In Persian].
- Makaryk, I. R. (2020). *Encyclopedia of contemporary literary theory* (M. Mohajer & M. Nabavi, Trans.). Agah. [In Persian].
- Maolavi, J. (1990). *Mathnavi-e Ma'navi* (R. A. Nicholson, Ed. & Trans., Vol. 2, 6th ed.). Maola. [In Persian].
- Najjarian Khalil Abad, H. (2016). *A comparative study of characters' speech acts in five stories by Fereydoun Amoozadeh Khalili and Yaqub Al Sharuni based on Searle's theory* (Master's thesis). Ferdowsi University of Mashhad. [In Persian].
- Purnamdarian, T. (1990). *Symbolism and symbolic stories in Persian literature* (3rd

- ed.). Elmi va Farhangi. [In Persian].
- Safari Dehkordi, M. (2014). *Discussion of speech acts in "Espacement Poetry" (A case study of Yadollah Royaii's works)* (Master's thesis). Islamic Azad University, Central Tehran Branch. [In Persian].
- Safavi, K. (2004). *Applied semantics* (1st ed.). Hamshahri. [In Persian].
- Searle, J. R. (1969). *Speech acts: An essay in the philosophy of language*. Cambridge University Press.
- Shafiee Kadkani, M. R. (2019). *Imagery techniques in Persian poetry* (20th ed.). Agah. [In Persian].
- Sojoodi, F., & Zamani, M. (2016). The role of context in shaping meaning in the *I'm Urlappi* movie. *Zabanpazhuhī (Journal of Language Research)*, 8(20), 53–68. [In Persian] <https://doi.org/10.22051/jlr.2015.1815.1829>
- Zamani, K. (2018). *A comprehensive description of the Mathnavi-e Ma'navi* (26th ed.). Ettelaat. [In Persian].

